

TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ VIZSLÁS 2023-2030

Legyen Vizslás az a település,
amely büszke múltjára,
megbecsüli jelenét és tudja,
hová akar eljutni a jövőben!

Vizslás Község Önkormányzat
Településfejlesztési koncepció
Készítette: Sándor József
Dátum: 2023.09.24.

1. BEVEZETŐ

1.1. ELŐZMÉNYEK, A MEGBÍZÁS ISMERTETÉSE

Vizslás község településfejlesztési koncepciója 2023-ban készült el és került jóváhagyásra.

A település felismerte 2023-ban, hogy az államigazgatási reform keretében a Kormány 2012 utolsó hónapjaiban számos, az építésügyet alapvetően megváltoztató új működési struktúra kialakítására vonatkozó kormányhatározatot fogadott el - a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012 (XI.8) Korm. rendelet. Ez alapján szükségesnek tartotta az önkormányzat az alábbi településfejlesztési dokumentumok elkészítését:

- a hosszú távra – 10 évet meghaladó időszakra – szóló településfejlesztési koncepciót,
  - a középtávra – legalább 4 és legfeljebb 10 évre – vonatkozó integrált településfejlesztési stratégiát, ami koncepcionális elemeken túl a célok eléréséhez szükséges stratégiát is megfogalmazza.
- Fenti előzményeket követően a település önkormányzatának képviselő-testülete a településfejlesztési eszközök felülvizsgálatáról döntött, melynek elkészítését Sándor József polgármester vállalta.

2. A TERVEZÉSI FOLYAMAT

A többször módosított, az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (Étv.) – az önkormányzati törvénnyel összhangban, amely a településfejlesztést az önkormányzatok hatáskörébe tette - a települési önkormányzatok feladatává jelölte ki a településrendezési feladatkör ellátását. A településrendezés eszközeiként a településfejlesztési koncepciót, a településszerkezeti tervet, valamint a szabályozási tervet és a helyi építési szabályzatot jelölte meg.

A településfejlesztési koncepció a fejlesztés összehangolt megvalósulását biztosító és a településrendezést is megalapozó, a település közigazgatási területére kiterjedő önkormányzati területfejlesztési döntéseket rendszerbe foglaló, önkormányzati határozattal elfogadott dokumentum, amely a település jövőbeni kialakítását tartalmazza. A fejlesztési koncepció elsősorban településpolitikai dokumentum, amelynek kidolgozásában a természeti-művi adottságok mellett a társadalmi, gazdasági, a környezeti szempontoknak és az ezeket biztosító intézményi rendszernek van döntő szerepe. Megalapozza és meghatározza a település fenntartható fejlődését: az életszínvonal növekedését, az életminőség javulását, a közösség gyarapodását, a település hagyományait a rendelkezésre álló kulturális, térbeli, táji adottságait felhasználva és nem kihasználva. A településfejlesztési koncepció a döntési mechanizmus működtetéséhez szolgál útmutatóul, s segítséget nyújt a település egyes érdekcsoportjai, valamint a különböző szakágak közötti érdekek koordinálásához.

A településfejlesztési koncepcióban foglaltak megvalósítása érdekében illetve több település közös fejlesztési tervezése esetén integrált településfejlesztési stratégiát kell készíteni az Étv. értelmében. Az integrált településfejlesztési stratégia (ITS) meghatározza a települések településfejlesztési tevékenységét, összehangolja a különböző szakpolitikai megközelítéseket, összefogja és ütközteti az érintett partnerek (üzleti szektor, civil szektor, közszféra szereplői, lakosság) céljait, elvárásait, meghatározza a fejlesztési célokat, azok finanszírozási módját, továbbá a megvalósítás és fenntartás módját is összefüggéseiben kezeli.

A településfejlesztés során is kiemelkedő feladat a fenntarthatóság alapelveinek figyelembe vétele. A fenntartható fejlődés olyan fejlődés, amely kielégíti a jelen szükségleteit, anélkül, hogy veszélyeztetné a jövő nemzedékek esélyét arra, hogy ők is kielégíthessék szükségleteiket. A fenntartható fejlődés három alappilléren nyugszik: a szociális-, a gazdasági- és a környezeti pillérek és mindhárom együttesen, kölcsönhatásaik figyelembevételével mérlegelni kell a különböző fejlesztési stratégiák, programok kidolgozása során, illetve a konkrét intézkedésekben, cselekvésekben. A fenntartható fejlődésnek mint általános stratégiai célnak kell bevonulni a településfejlesztési dokumentumokba és a cselekvési programokba.

Az integrált településfejlesztési stratégia (ITS) a települési önkormányzatok által elkészítendő, fejlesztési szemléletű, középtávot (7-8 év) átfogó dokumentum, célja a területi alapú, területi szemléletű tervezés megszilárdítása, a kerületszervezésre vonatkozó célok kitűzése, és azok középtávon való érvényesítése. A stratégia elkészítését a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség és az Önkormányzati Minisztérium által kiadott kézikönyvnek megfelelő struktúrában kell elkészíteni. Egy ilyen stratégia elkészítése önmagában is hasznos, ugyanakkor meglete jelenleg feltétele egyes településfejlesztési közösségi támogatások igénybevételenek is. A települési területek olyan integrált, akcióterületi alapú megújítása a cél, amely érdemben hozzájárul ahhoz, hogy a település gazdasági- és társadalmi aktivitása élénküljön, a település vonzereje erősödjék mind a lakosság, mind a betelepülő vállalkozások, illetve intézmények, szervezetek számára.

A településfejlesztési koncepció, az integrált településfejlesztési stratégia illetve az ezekhez készülő helyzetelemző és helyzetértékelő munkarészek tartalmi elemeire vonatkozóan a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet rendelkezik.

A helyzetelemzés munkarész készítésével párhuzamosan sor került konfliktuskezelési, mediációs módszerek alkalmazására. A településfejlesztési koncepció kialakítását megelőzően civil szervezetek meghívásával került sor három fórum megtartására. A fórumok iránymutatásul szolgálnak az önkormányzati vezetők, képviselők számára a lakossági vélemények becsatornázásának új módjára, konszenzusos megoldások megtalálására a településfejlesztés során. Tervező és facilitátor együttes munkájának eredményeként létrejött a lakosság bevonása a fejlesztéstervezési folyamatba. A gyakorlatban tapasztalhatta önkormányzati szakember, döntéshozó, tervező egyaránt, hogy kellő előkészítéssel, körültekintő szervezéssel, s megfelelő körülmények biztosításával, a facilitátorok közreműködésének eredményeként megindulhat a párbeszéd a résztvevők között, s több alkalommal folytatott közös gondolkodás során megállapíthatók a fejlesztési koncepció alap gondolatai.

Az elkészült – és az önkormányzat képviselő-testülete által előzetesen jóváhagyott – településfejlesztési eszközök tervezetét a képviselő-testületi elfogadást megelőzően véleményezte az illetékes államigazgatási szervekkel, érintett területi és települési önkormányzatokkal, valamint a további partnerekkel. Az egyeztetési folyamat szabályait a 314/2012. (XI.8.) Kormányrendelet, illetve a partnerségi rendelet tartalmazza.

Jelen dokumentáció Vizslás község jóváhagyott településfejlesztési koncepciója.

2. VIZSGÁLATI ÖSSZFOGLALÓ

2.1. VIZSGÁLATOK ÖSSZEFOGLALÁSA

A vizsgálati összefoglaló célja és feladata, hogy összefoglaló módon mutassa be a település területrendezési konfliktusait, fejlődési lehetőségeit, mintegy kijelölve a település fejlődése, a következő településrendezési tervfázisok irányát.

Településhálózati összefüggések:

Vizslás elhelyezkedése kedvező, a térségi központtal, Salgótarjánnal határos település. Hatvan, Salgótarján és Budapest is elérhető közelségben található. Kötött pályás közlekedéssel is rendelkezik, valamint a település egy részét átszeli a 21-es számú főút, amelynek köszönhetően Budapest egy órán belül elérhető. Az Újlak településrész 2 km-re van Vizslástól, irányítószáma szintén 3128, lakosai száma 244 és 98 lakás található ott. Az Újlak-pusztai külterületi rész szintén 2 km-re található lakosai száma 31 fő és 16 lakás található. Jellegét tekintve gazdasági tevékenységhez vagy egyéb funkcióhoz nem köthető lakóhely.

A település társadalma:

A település népessége folyamatos csökkenést mutat, miközben korösszetétele elöregedő. A településen nulla a komfort nélküli lakások aránya. Pozitívum, hogy Vizslás szegregációval nem érintett település.

A település humán infrastruktúrája:

A településen működik a Vizslási Bóbita Óvoda. Általános iskola bezárt 2017-ben, azóta körzetileg Kazárhoz tartozik. Középiskola legközelebb Salgótarjában érhető el, de a gyerekek más nagyobb településekre is eljárnak iskolába. A településen háziorvosi-, védőnői- és fogorvosi ellátás működik, szakorvosi, kórházi ellátásért a járásközpontba, Salgótarjába kell utazni. Az önkormányzat szociális étkeztetést és házi segítségnyújtást biztosít. A művelődési ház és az önkormányzat több helyi szervezetnek is székhelyet biztosít.

A település gazdasága:

Nógrád megye gazdasága az utóbbi években fejlődött ugyan, azonban a fejlődés mértéke elmaradt az országos átlagtól. Vizslás gazdaságát elsősorban a mezőgazdaság határozza meg, ipari jellegű területek nem találhatóak a településen. A munkanélküliségi ráta 2022-ben 4,55% körül alakult.

Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz- és intézményrendszere:

A Vizslási Önkormányzat 2021-től napjainkig számos Európai Unió pályázati forrást nyert el, amelyeket a település fejlesztésére fordított. Az önkormányzati ingatlan tulajdon nagy része árok, közút, egyéb közterület és a helyi intézmények telkei is.

A településszerkezet és területhasználat vizsgálata:

Vizslás településszerkezetét nagyban meghatározza úthálózata, az újlaki településrész a 21-es út két oldalán található, a másik része pedig a települést Salgótarjából Kazár felé átszelő Kossuth út határozza meg. Innen általában merőlegesen nyílnak a mellékutak. A belterületi területhasználatot elsősorban a falusias elhelyezkedés jellemzi. Ezen kívül elszórtan megjelennek településközponti vegyes terület, zöldterület és mezőgazdasági területet használók is. A külterületen mezőgazdasági területek a meghatározóak, erdőterületek csak elszórtan jelennek meg.

A telkek kialakítása szabályos, a telekméret kisebb, a telkek keskenyek, beépítésük oldalhatáron álló. Az új lakóterületeken is a szabályos telekstruktúra jellemző. A telkek szélesebbek, beépítésük oldalhatáron álló, méretük a legrégebbi részen keskenyen 600-1000 m² között alakul. Az egykori zártkertek területét keskeny, hosszú 1200-3000 m² közötti telkek jellemzik. A külterületi telkek zömét 10.000 m² fölötti telkek alkotják.

A településen rendelkezésre álló belterületi kialakított és kialakítandó építési telkek száma is arra enged következtetni, hogy Vizslás a következő években az egyik jellemző célterülete lesz a városokból kiáramló családoknak. Összességében arra számítunk, hogy 2030-ra lakossága eléri a 1500-1700 főt. Az előrejelzésben szereplő lakosságszám sok szempontból meghatározó. Arra számítunk, hogy 2025

környékén Vizslás lesz a térség legélhetőbb, családok számára a nyugalom szigetét biztosító települése. Bízunk benne, hogy az eddigi bevándorlási kedv a fiatal családok részéről csak erősödik a fejlesztések és kulturális élet felpozíciójából adódóan.

Zöldfelületi rendszer vizsgálata:

Vizslás zöldfelületi rendszerének elemei:

1. belterületi zöldterületek (közkertek)
2. temetők, sportpálya, óvoda kert
3. önkormányzati zöldfelületek
4. közlekedési célú közterületek zöldfelületi részei
5. telken belüli zöldfelületek
6. erdőterületek
7. patakok menti zöldfelületek
8. mezőgazdasági területek

Vizslás zöldfelületi ellátottság szempontjából jó adottságokkal rendelkezik. Bár a külterületen a szántók dominálnak, a belterületen több közcélú zöldfelület is megtalálható, illetve minden lakos saját kerttel rendelkezik. A belterületi zöldterületek jól fenntartottak, a közkertek jól használhatóak és minden településrészről elérhetőek.

Közművesítés:

A településen teljes közműellátás áll rendelkezésre.

Környezetvédelem:

Vizslás területén jelentős kibocsátással járó ipari terület, vállalkozás nem található, a környezeti elemekre a mezőgazdaság fejti ki a legnagyobb hatást. Ez befolyásolja a település tájhasználatát és számos környezeti elemre hatással van. Az önkormányzat nem rendelkezik helyi környezetvédelméről szóló rendelettel. Vizslás területén a talajok genetikus osztályozási rendszere alapján a fő talajtípus a barna erdőtalaj. Az erdők kiirtását követően nagytáblás szántóföldi művelést végeznek a településen, amely igen veszélyes a talajokra nézve, különösen, hogy Vizslás közigazgatási területe nem sík terület, így fennáll a veszélye a felső termőréteg lemosódásának. Vizslás közigazgatási területén nagymennyiségű légszennyező anyag kibocsátásával járó ipari tevékenység nem folyik. A településen jelentős forgalom sem halad keresztül, amely a levegő minőségét ronthatná. Vizslásról a kommunális szilárd hulladékot a Salgótarjáni Térségi Kommunális Szilárd Hulladéklerakóba szállítják

Katasztrófavédelem:

A község az országos katasztrófavédelmi osztályba sorolás alapján III. kategóriába tartozik. A település ár- és belvíz szempontjából nem veszélyeztetett. Vizslást nagyvízi meder nem érinti, ezért árvízi elöntés sem veszélyezteti. Az előforduló vízelöntés helyi vízkár esemény. A településen vannak mély fekvésű területek, mely területekről a vízelvezetést a csapadékvíz elvezetés rendezésének keretében kell megoldani.

3. A TELEPÜLÉS ADOTTSÁGAI EGY SWOT TÁBLÁZATBAN ÖSSZEFOGLALVA

Vizslás fejlesztési dokumentumainak elkészítéséhez elengedhetetlen a SWOT analízis. Amellett, hogy a település adottságait erősségekre és gyengeségekre szétválasztva csoportosítjuk, az adottságokból adódó lehetőségek mellett a települést veszélyeztető tényezők is feltárásra kerülnek. A SWOT analízis lehetőségei és veszélyei nem azt jelentik, hogy a jövőbeni fejlődés egyértelműen egyik vagy másik szempont szerint alakul.

A térség és Vizslás helyzetelemzéséből származó információk stratégiai szemléletű, rendszerezett összegzését tartalmazza a SWOT analízis.

	ERŐSSÉGEK (S)	GYENGESÉGEK (W)
REGIONÁLIS KAPCSOLATOK, TÉRSÉGI SZEREPEKÖR	21. sz. főút könnyen elérhető - Budapest és a megyeszékhely, Salgótarján is egy órán belül elérhető kapcsolat a régió többi településeivel	- A kistérségi szerepkör nem jelentős - Hiába van vasút kapcsolatunk, de a vonat nem áll meg
DEMOGRÁFIA, FOGLALKOZTATÁS, TÁRSADALMI KOZHÉZIÓ	- Óvoda elismert - Középiskola a szomszéd városban, Salgótarjánban elérhető - Háziorvosi- védőnői- és fogorvosi ellátás működik, más egészségügyi szolgáltatás a közelben, Salgótarjánban elérhető - Szociális étkeztetés és házi segítségnyújtás biztosított - Közösségi munka fontos a település életében - Összetartó, erős közösség - Kulturális rendezvények tucatjai - Összetartó faluközösség - Befogadó települési közösség - Nagyszámú aktív civil szervezet és egyesület - Közösség, kultúra sokszínűsége - Intenzív kulturális élet - Aktív civil és sportélet - Sokszínű gyerek és felnőtt programok	- Helyben lévő munkahelyek hiánya - Aktív munkaerő ingázása - Csökkenő népességszám - Bölcsődei ellátás megszűnt - Megszűnt az általános iskola
ELLÁTÁS, SZOLGÁLTATÁS	- Megfelelő háziorvosi-, védőnői és fogszakorvosi ellátás - Alapfokú szociális, egészségügyi szolgáltatások - Lakosság szociális helyzete jó - Jó közbiztonság	- Hiányzó alap- és középfokú oktatás - Szórakoztató és egyéb szabadidős lehetőségek hiánya a különböző korosztályok számára - A fiatalok nagy része eljár a településről szórakozni, kikapcsolódni - Megfelelő méretű kulturális intézmény hiánya

	ERŐSSÉGEK (S)	GYENGESÉGEK (W)
GAZDASÁG, TURIZMUS	• Kijelölt túraútvonalak • Nincs környezetterhelő ipari tevékenység a településen • Havonta egyszer megrendezett termelői piac • Kiváló minőségű szántóterületek • Jól működő mezőgazdaság • Jó kapcsolat a helyi vállalkozók és az önkormányzat között	• Közepes és nagyvállalkozások hiánya • Befektetési tőke hiánya • A turizmusból származó bevételek hiánya az infrastrukturális hiányok miatt • Térségi együttműködés hiánya a turizmus területén; • Települési marketing hiánya • A mezőgazdaság nem tekinthető jelentős gazdasági ágazatnak • Hagyományos állattartás hiánya • A szántóföldek és a belterület akóterületi között nincs átmenet • A mezőgazdasági művelés a patakmedrekig tart • Korszerű, több ember befogadására alkalmas szálláshely hiánya
TERMÉSZET, KÖRNYEZET	• Értékes természeti környezet a belterület közvetlen közelében • Kedvező környezeti állapot • Védett területek közelsége • Helyi védelem alatt álló természeti területek és értékek • Tájképi szempontból is értékes tájszerkezet	• Tájvédelmi körzet körbeveszi a települést, korlátozza a fejlesztéseket • A beépített területek folyamatos növekedése folyamatos veszélyt jelent az értékes természeti környezetre • Sok helyen előforduló, tájképi szempontból zavaró beépítés • Természetvédelem és a helyi lakosság igényei közötti konfliktusforrások
ÉPÍTETT KÖRNYEZET, TELEPÜLÉSKÉP	• Laza, falusias beépítés • Barátságos, emberközeli település • Változatos településkép • Helyi védett épületek • Palóc házak megőrzésének fontossága • Kialakult helyi jelképek (Szalonnasütővas Pihenőpont)	• Az önkormányzat és a hivatal tekintélyéhez méltatlan környezete • Funkcionálatlan településközpont központi rendezvényter hiánya • Nem elég szigorú építési szabályzat • A régebben kialakult településrészekben lakóterületi tartalékok hiánya • Hiányzó zöldfelületi elemek, parkok • A palóc házak megvédése nehéz feladat
INFRASTRUKTÚRA, KÖZMŰVEK, KÖZLEKEDÉS	• Megvalósult fejlesztések, a település ütemes fejlődése; • Burkolt utak arányának folyamatos emelkedése; azok javítása • Megoldott elektromos-energia ellátás; • Megoldott ivóvíz-ellátás; • Kiépített szennyvízcsatorna hálózat; • Megoldott gázellátás; • Megoldott a települési szilárd hulladék gyűjtése és elszállítása a községben; • Vezetékes telefon és kábel tv hálózat; • Megfelelő mobil vételi lehetőségek; • Közvetlen közúti kapcsolat	• Sok helyen hiányzó járdák; • Gyalogos közlekedés biztonsága nem mindenhol megoldott; • Egykori zártkerti területeken gyenge a közutak műszaki állapota. • Szelektív és zöld hulladék gyűjtése nincs megszervezve rendszeresen

	LEHETŐSÉGEK (O)	VESZÉLYEK (T)
REGIONÁLIS KAPCSOLATOK, TÉRSÉGI SZEREPKÖR	• Térségi együttműködés (turisztika, sport, gasztronómia, kulturális) • Településközi, (mikro)térségi kapcsolatok erősítése • Közös programok, pályázatok a térség településeivel • szorosabb gazdasági kapcsolat kialakítása Hatvan és az M3 autópálya irányában	• Kelet-Nógrád régió elmaradása Vizslásra is pecsétet tesz
DEMOGRÁFIA, FOGLALKOZTATÁS, TÁRSADALMI KOHÉZIÓ	• Munkahelyteremtés, a munkaerő helyben történő foglalkoztatása (pl. távmunka); • Fiatal értelmiség helyben tartása szociális, gazdasági intézkedésekkel; • Fiatalok további bevonása a település közösségi életébe; • Fiatalok számára további vonzó helyi kikapcsolódási, sportolási lehetőségek biztosítása; • A kulturális élet még intenzívebb kiaknázása; • Községi szellem, gyökerek további erősítése; • Egyesületek, civil szervezetek támogatása.	• Népeségcsökkenés felerősödik • A település elöregedése, a fiatalok elvándorlása • Forráshiány miatt az oktatási intézmények színvonala romlik, emiatt a település népességmegtartó ereje csökken
ELLÁTÁS, SZOLGÁLTATÁS	• 12 osztályos iskola vagy gimnázium létrehozása; • Szociális, egészségügyi fejlesztések; • Az értelmiségi réteget is megcélzó kulturális, szórakozási lehetőségek biztosítása; • Sportinfrastruktúra fejlesztése.	• Az intézmények fenntartása a magas költségek miatt ellehetetlenül.

	LEHETŐSÉGEK (O)	VESZÉLYEK (T)
GAZDASÁG, TURIZMUS	- Helyi adók újrarendelése; - Vállalkozó önkormányzat; - Szellemi tőke kiaknázása; - Helyi erők, vállalkozások támogatása, további erősítése; - Több lábon álló gazdaság kiépítése; - Településmarketing és -menedzsment tevékenység erősítése; - Minőségi turizmusfejlesztés; - Elsősorban helyi igények kielégítése; - Vendéglátás fejlesztése (panzió, étterem); - Turisztikai infrastruktúra fejlesztése; - Szálláshelyek bővítése; - Helyi szolgáltatók összefogása, tevékenységek koordinálása; - Kerékpárút és kerékpáros fejlesztések (kerékpárutak kiépítése, kerékpáros pihenőhely létesítése, működtetése); - Kulturális turizmus; - Kapcsolódás egyéb környéki rendezvényekhez; - Környező településekhez kapcsolódó turisztikai kínálati paletta összeállítása (közös cselekvési program kidolgozása); - Tudatos, szervezett marketing (internetes megjelenés, kiadványkészítés (láttnivalók, programok) önállóan, illetve térségi kiadványokban, honlapokon való megjelenés); - Természeti értékek bemutatása szervezett turizmus keretein belül; - Tanösvény létrehozása; - Lovas turizmus; - Környezetbarát kisipar támogatása; - Újvállalkozások megtelepedésének segítése; - Tájjgazdálkodás, integrált gazdálkodás megvalósítása; - Kertészeti kultúrák, földias növénytermesztés (helyi fogyasztásra is); - Háztáji termesztésű zöldségek előállítása; „A helyes mezőgazdasági gyakorlat” betartása; - Helyi piac fejlesztése - Hagyományok ápolása	- Az „adóreformból” következő esetleges bevételecsökkenés; - Állami fejlesztések elmaradása, lassúsága - Az egyes szereplők, szolgáltatók összefogása nem valósul meg (érdekellentétek, kommunikációs problémák), a turisztikai infrastruktúra fejlesztése elmarad; - Nógrád vármegye gazdasága nem tud felzárkózni az országos átlaghoz - Mezőgazdaság kizárólagossága - Gazdasági és idegenforgalmi fejlesztések elmaradása - Környezetszennyező gazdasági telephelyek megjelenése - Zajterhelés - Forgalomnövekedés, illetve a forgalomból származó lég- és zajszennyezés növekedése
TERMÉSZET, KÖRNYEZET	- Természeti értékek megóvása, fenntartása; tájékoztatás - Értékes természeti területeken az invazív és idegen fajok megtelepedésének megelőzése, a természetközeli állomány védelme - Fasorok, erdősávok telepítése a mezőgazdasági területeken külterületi dűlőutak mentén - Mezőgazdasági technológiai korszerűsítés	- Az értékes természeti környezet túlterhelése, pusztulása - A beépített területek túlzott térnyerése, a természeti területek csökkenése - Növekvő környezetterhelés - Elavult környezetszennyező mezőgazdasági technológiák alkalmazása miatt károsodik a táji környezet - Éghajlatváltozás káros hatásai - A túlzott védelem nagy korlátozást és

	LEHETŐSÉGEK (O)	VESZÉLYEK (T)
	- Felszíni és felszín alatti vizek minőségének hosszútávú megőrzése - Környezettudatos szemlélet kialakítása (oktatás, tájékoztatás), ösztönzése - Alternatív energiaforrások kutatása, használata (napenergia, biomassza stb.) - Külterületi fejlesztések a táji, természeti és környezeti értékek figyelembe vételével történik - Turista útvonalak fejlesztése	fejlesztések nélküli világot hozhat
ÉPÍTETT KÖRNYEZET, TELEPÜLÉSKÉP	- Rendezett településkép kialakítása - Szabályozott településkép: formai kötöttségek a beépítések során - Az egyes településrészekre jellemző struktúra megőrzése - Új fejlesztési területek, utcanyitások megfontolt kijelölése - A település szerkezetéhez illeszkedő területi fejlesztések - Szolgáltató funkciók fejlesztése - Védett épületek, építmények megóvása, felújításuk, hasznosításuk támogatása; - Közterületek, zöldterületek kijelölése, fejlesztése	- A hagyományos településképbe nem illő épületek túlzott elszaporodása; - A túlzott védelem nagy korlátozást és fejlesztések nélküli világot hozhat. - Kiüresedett lakóépületek állapota leromlik - Nagy alapterületű, többszintes családi házak kihasználatlanok a gyerekek elköltözése után, ezek az épületek nehezen eladhatóak
INFRASTRUKTÚRA, KÖZMŰVEK, KÖZLEKEDÉS	- Infokommunikációs fejlesztés, ingyenes wifi hálózat kialakítása az egész községben - Csapadékvíz-elvezetés megoldása a település teljes területén - Szelektív hulladékgyűjtők szorgalmazása - Kötőtpályás közlekedési kapcsolat újra kihasználása - Kerékpárút építése és becsatlakoztatása Pásztó-Salgótarján tengelyű kerékpárútba - Közlekedésbiztonsági intézkedések - Parkolási lehetőségek biztosítása a település teljes területén - Járdák építése	- Az alternatív energiahasznosítás építményeinek tájképre és településképre gyakorolt negatív hatása; - Külterületi utak és belterületi földutak járhatatlanná válása

Vizslás olyan rendezett, barátságos település, ahol szép táji környezetben biztosítottak a nyugodt, önfenntartó vidéki élet feltételei, és melynek kulturális értékei valamint hagyományörző szemlélete turisztikai jelentőséggel is bír.

• Az élhető vidéki lakókörnyezet jövőképe

Egy település élhetőségét, az ott élő lakosok komfortérzetét és településük iránti szeretetét számtalan tényező befolyásolja. Ezek között felfedezhetünk objektív és szubjektív elemeket is. Vizslás közössége számára fontos tényezőket az elmúlt három év tapasztalata és a múlt tisztelete alapján határoztam meg, amelyeket kiegészítettem tárgyilagos, szakmai elvekre alapuló tényezőkkel is. Az élhető vidéki lakókörnyezet jövőképe elsősorban a település lakóinak igényeire fókuszál, a belső erőforrásokra építve. A jövőképnek megfelelően, Vizslás infrastruktúra hálózatát fejlesztheti, intézményhálózatát úgy bővítheti, hogy a helyben történő ügyintézés és az elérhető szociális szolgáltatások köre bővülhessen. Mikrotérségi szinten is jelentős oktatási intézményeit tovább fejlesztheti, az oktatás kiváló színvonalának megtartása mellett. A lakókörnyezet fejlesztése nem csak esztétikai értelemben fontos, hanem egyes beruházásokkal új közösségi terek is kialakíthatóak.

• Az önfenntartó helyi gazdaság jövőképe

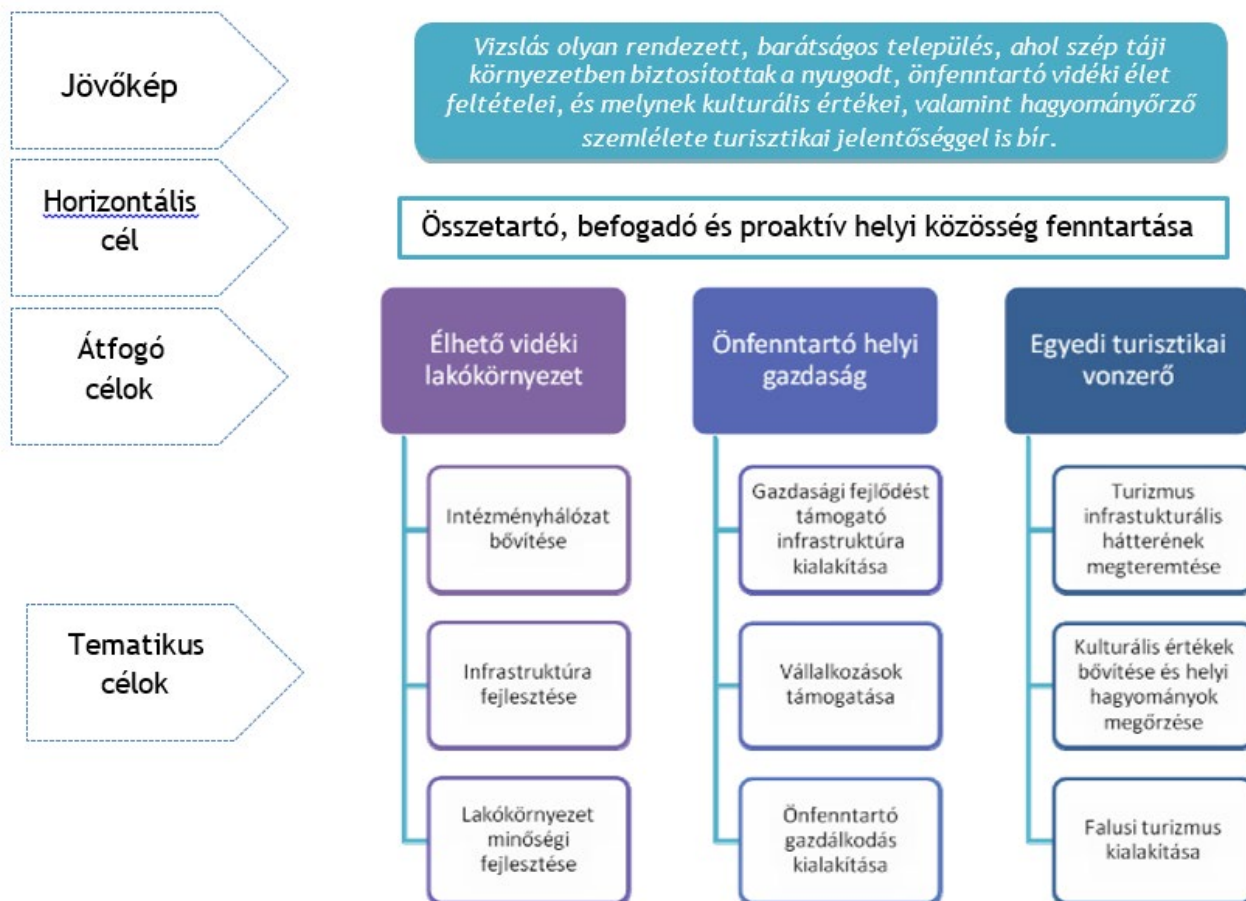
Vizslás gazdasági erejét jelenleg a nagy múlttal rendelkező ipar és mezőgazdaság határozza meg. Az önfenntartó lét elve napjainkban ismét népszerű lett, amely elsősorban a vele összefüggő önállóságnak, függetlenségnek, az önmagunkkal, a környezettel és a közösséggel alkotott harmóniának és a helyi értékek tiszteletének köszönhető. Az önfenntartó helyi gazdaság kialakításához új vállalkozások bevonása és a helyi vállalkozási kedv erősítése szükséges. Az ezt támogató infrastruktúra megteremtése, a vállalkozások támogatása elősegíti a jövőképben megfogalmazott cél elérését. A helyi termékek kialakításán és azok helyben történő feldolgozásán alapuló önfenntartó gazdálkodás jövőképebe a helyi lakosság aktívan bevonható.

• Az egyedi turisztikai vonzerő jövőképe

A település jövőképében leginkább újszerű irányt a turisztikai fejlesztések, a turizmusban rejlő lehetőségek kiaknázása jelenti. Az idegenforgalmat az energiaipar és az autóipar mellett a világgazdaság három legnagyobb ágazata között tartják számon. A turistatevékenységek köré szerveződő szolgáltatások és intézmények a gazdaság motorját is jelenthetik, de a helyi közösség is profitálhat belőle. Ehhez kapcsolódó fejlesztések során Vizslás meglévő értékeiből, kulturális háttéréből lehet kiindulni. Azok rendszerbe foglalása, a fejlesztések más településekkel történő összehangolása jelenthetik a siker alapját. A meglévő értékekre alapozva a szolgáltatások, látnivalók körének bővítése is elengedhetetlen.

• Az összetartó, befogadó és proaktív helyi közösség fenntartásának jövőképe

A település jövőképének minden elemét meghatározza, hogy napjainkban ritkaságnak számító, erős helyi közösség működik Vizsláson, amely közösségre és a közösségi részvételre lehet alapozni az általános célok megvalósítását. Minden fejlesztés és megvalósult cél csak annyit ér, amennyire az a közösség valós érdekeit szolgálja, azt a közösség is saját értékének tekinti. A proaktív közösség bevonása a fejlesztések tervezésébe és azok megvalósításába nagyban elősegítik azok sikerét.

4.3.1. A TELEPÜLÉS FEJLESZTÉSÉT ÁTHATÓ HORIZONTÁLIS CÉL MEGHATÁROZÁSA

Összetartó, befogadó és proaktív helyi közösség fenntartása

A közösség az emberek családnál nagyobb csoportja, amely jellemzően közös élőhely, közös érdeklődési kör vagy szellemi/lelki közösség alapján szerveződik. Müller Péter író megfogalmazásában „Igazi közösség csak ott jön létre, ahol az emberek rejtélyes módon szeretik egymást. Vagyis barátok. Minden érdeken, valláson, politikán, társadalmi helyzeten és világnézeten túl.” A megfogalmazásból kiolvasható, hogy miért olyan ritka és különösen értékes, amennyiben egy településen együtt élők nem csak egymás szomszédjai, hanem valódi közösséget is alkotnak. A Vizsláson élő összetartó közösséget nem csak a hely kapcsolja össze, hanem érdeklődési kör alapján is kisebb csoportokba rendeződnek, amely csoportok között átfedés és barátság alakult ki.

A kialakult jó kapcsolat ápolása, a fiatalok bevonása a közösség életébe meghatározó horizontális cél Vizslás számára. A horizontális cél úgy tud beépülni a meghatározott általános célokba, azokat úgy tudja áthatni, hogy a fejlesztések tervezésébe és megvalósításába a közösséget és a civil szervezeteket minél jobban be kell vonni, javaslataikat, igényeiket megvizsgálni. A megvalósítást erőforrásaikkal, közösségi munkával tudják segíteni. A szerepvállalás, a közös munka, a fejlesztési célok megvalósulása pozitív hatással van a közösség tagjaira. Segíti a helyi identitás megerősítését, és a meglévő összetartó közösség még erősebb összekovácsolódását. A közös célok meghatározásánál, tervezésnél különös figyelemmel kell lenni a fiatalokat is érintő fejlesztési javaslatokra, hogy ők is könnyebben tudjanak kapcsolódási pontokat találni a csoport céljaival.

4.3.2. A TELEPÜLÉS ÁTFOGÓ FEJLESZTÉSÉT SZOLGÁLÓ CÉLOK MEGHATÁROZÁSA

Élhető vidéki lakókörnyezet

Az élhető város vagy élhető település kifejezés számos fejlesztési koncepcióban megjelenik. Az élhetőség olyan komplex fogalom, amelyet a településfejlesztéssel összefüggő különböző szakterületekre is értelmezhetünk. Beszélhetünk például élhető közlekedési rendszerről, élhető közösségekről, élhető épített környezetről. Az élhetőség fogalmához számos értelmezés kapcsolódik. Jelen dokumentumban az élhetőséget, mint az ember és az őt körülvevő települési környezet viszonyát, annak minőségét értjük. Általánosságban elmondható, hogy élhető közösség alatt azt a közösséget értjük, amely rendelkezik megfizethető és megfelelő lakóépületekkel, megfelelő intézményi háttérrel, mobilitási lehetőségekkel, melyek együttesen elősegítik a személyi függetlenséget, a civil és szociális életet.

Vizslás számára fontos, hogy a jövőben a közösség fejlődése fenntartható, környezetbarát módon menjen végbe, a lakosság életkörülményeinek javulását magával hozva.

Tematikus célok:

- Intézményhálózat bővítése
- Infrastruktúra fejlesztése
- Lakókörnyezet minőségi fejlesztése

Önfenntartó helyi gazdaság

Vizslás gazdaságát az erős hagyományokra épülő mezőgazdaság jelenti. A stabil gazdaság megteremtéséhez általában a gazdaság különböző szegmenseinek harmonikus, párhuzamos fejlesztése vezet. A község gazdaságfejlesztését a jelenleginél önfenntartóbb módon, a mezőgazdaság innovatív fejlesztésére alapozva, és azt más gazdasági ágazatokkal, elsősorban a kereskedelem és szolgáltatás szektorral illetve az idegenforgalommal kiegészítő módon képzelel el. A turizmushoz kapcsolódó fejlesztéseket részletesebben a következő pont tárgyalja. Az önfenntartásra törekvés gondolata összekapcsolódik a fenntarthatóság és a klímaváltozás fogalmakkal is. Az UNESCO megfogalmazásában a fenntartható fejlődés „a társadalmi haladás-, méltányos életkörülmények-, szociális jólét elérése, megtartása érdekében a gazdasági fejlődés biztosítását és a környezeti feltételek megőrzését” jelenti. A klímaváltozás a meglévő mezőgazdasági és gazdasági folyamatok újragondolását, innovatív technológiai fejlesztések bevezetését és a helyi termékek fontosságát helyezi előtérbe.

Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció Nógrád vármegyére vonatkozó céljai között szerepelteti az „önfenntartó helyi gazdaság bázisán a lakosság elszegényedésének megállítása, a társadalmi depresszió csökkentése, munkahelyteremtése” fejlesztési irányt, amely összhangban van Vizslás önfenntartó helyi gazdaság kialakítására vonatkozó törekvéseivel.

Tematikus célok:

- Gazdasági fejlődést támogató infrastruktúra kialakítása
- Vállalkozások támogatása
- Önfenntartó gazdálkodás kialakítása

Egyedi turisztikai vonzerő

A turizmus és a vendéglátás a magyar gazdaság egyik húzóágazata lett, amely jelentős mennyiségű szakképzett munkaerőt is foglalkoztat. Nógrád vármegye és azon belül Vizslás, páratlan táji adottságait, palóc népi hagyományait kihasználva, meglévő turisztikai potenciáljára alapozva, célzott, hálózatba szervezett fejlesztésekkel bekapcsolódhat a kedvező fejlődési folyamatba. A turizmushoz kapcsolódó szolgáltatás fejlesztések (pl. sportolási lehetőség) nem csak a vendégek, hanem sok esetben a helyiek, vagy a környező településről érkezők igényeit is kiszolgálhatják.

Tematikus célok:

- Turizmus infrastrukturális hátterének megteremtése
- Kulturális értékek bővítése és helyi hagyományok megőrzése
- Falusi turizmus kialakítása

4.3.3. RÉSZCÉLOK ÉS BEAVATKOZÁSOK MEGHATÁROZÁSA

Élhető vidéki lakókörnyezet

A helyi lakosság közérzetét és életminőségét közvetlenül befolyásolja az őket körülvevő környezet állapota. Környezet alatt egyaránt értjük az épített és természeti környezetet, az infrastruktúra hálózatot, a településképet és az intézményi ellátottságát is. Az önkormányzat számára nemcsak a lakosokat körülvevő környezet minőségi fejlesztése, hanem a települési népesség életkörülményeinek javítása is cél.

Intézményhálózat bővítése

Egy település intézményhálózata nagyban meghatározza az ott élők életminőségét, hatással van a mindennapjaikra. Az önkormányzat tervei között emiatt nagy fontosságú az intézményhálózat bővítése. Vizsláson az általános iskola megszűnt, bezárták. Az önkormányzat célja az iskola újra nyitása, bővítése 8 osztállyra.

A fiatal korosztály szabadidejének hasznos eltöltésére, és a turisztikai vonzerő fokozására egyaránt kedvező hatással van a sportolási lehetőségek bővítése. Vizsláson jelenleg egy sportpálya és egy streetball pálya található, más sportolási lehetőség nem biztosított. Az önkormányzat célja a településen elérhető sportolási lehetőségek körének bővítése, olyan módon, hogy az infrastruktúra az itt óvodába járó és remélhetőleg a majd iskolába járó gyerekek számára is kihasználható legyen. A régi iskola épületével szemben egy sportcsarnok és műfüves labdarúgó pálya elhelyezése jelentősen növelné a sportolási lehetőségek körét. Mindkét létesítmény akár más településekről is vonzhat érdeklődőket, a sportpályák baráti köröknek, csapatoknak időszakosan bérbe adhatóak is lehetnek.

A településen jelenleg nem működik bölcsőde. A település népességmegtartó erejének növekedésével, a születések számának emelkedésével szükségessé válhat a települési bölcsőde működtetése, amely szerepel az önkormányzat közép távú céljai között.

Az újabb generációk igényeinek kielégítésén túl kiemelt figyelmet kell fordítani a település időseinek szükségleteire is. Vizsláson, ahogy Magyarország legtöbb településén, a társadalom szerkezete elöregedő, így az idős korú lakosságot támogató intézmények fejlesztése különösen fontos. A szociális ellátás bővíthető idősök klubjának létrehozásával, ahol közös programok szervezésén kívül a preventív egészségmegőrzés is fontos célkitűzés lehet. Idősek bentlakásos szociális otthonának létrehozása a teljes körű ellátás mellett biztonságot nyújthat az idős embereknek. A teljes körű orvosi ellátásra és nővéri felügyeletre szoruló személyeknek így nem kellene elköltözniük a településről, hanem megszokott környezetükben, családjuk és barátaik körében élhetnének tovább. Az idősök klubja és az otthon között érdemes aktív kapcsolatot kialakítani. A klubvezetőt több szomszédos település közösen is megbízhatja, a helyi klubok befogadó szellemében, átjárhatóan működhetnének, időnként közös programokkal. Fontos, hogy az időskorú lakosság is bevonásra kerüljön a civil szervezetek munkájába, szabadidejét hasznosan és érdekesen tudja eltölteni.

A helyi szolgáltatások és ügyintézési lehetőségek körét mobil szolgáltató rendszerek bevezetésével lehet bővíteni. Szomszédos településekkel együttműködve üzemeltethető számos szolgáltatás, például mobil gyógyszertár, mobil könyvelőiroda, mobil pékség. Az ügyintézés megkönnyítésére előtérbe kell helyezni az online rendszereket. Ehhez kapcsolódóan jó ötlet lehet informatikai képzések szervezése és egy önkéntes segítő személy kijelölése.

Infrastruktúra fejlesztése

A járda és útburkolat építés és az elkészült szakaszok karbantartása az élhető lakókörnyezet fenntartásának egyik alapvető fontosságú eszköze. Különösen fontos a járda kialakítása a település legforgalmasabb útja, a Kossuth út mentén, ahol járda a régi posta és az óvoda közötti szakaszon készült el. Hasonlóan fontos a meglévő útburkolatok karbantartása, a külterületi utak járhatóságának biztosítása. Az Újlak településrész a központtól legtávolabb eső lakóterület, amely összeköttetését erősíthetné a két településrészt összekötő út önkormányzati kézbe kerülése és felújítása, valamint a külterületen lévő Újlakpuszta településrész köves, saras útjainak pormentes aszfaltos útra való alakítása. Valamint a kül- és belterületek találkozásánál a mezőgazdasági gépek számára sárrázót fontos lenne készíteni, hogy esős idő után a sarat akaratlanul ne hordják fel település belterületi útjaira.

A közterületek minőségi fejlesztése többek között az utak menti árkok karbantartását, közterületi utcabútorok elhelyezését és a patakmedrek gondozását jelenti. Egy minőségi zöldfelületi rendszer ismérvei a folyamatos gondozottság, a növényállomány tekintetében az egységesség, és az adott tájegység területén honos fajok alkalmazása. A zöldfelületek karbantartásában az önkormányzat mellett a helyi lakosoknak is jelentős szerepük van, lakóhelyük előtti közterület szakaszok beültetésével, gondozásával hozzájárulhatnak az ápoltt, tiszta településkép kialakulásához. Az egységes utcakép megteremtésének egyik eszköze lehet az önkormányzati támogatással megvalósuló tematikus, utcánként azonos növény fajjal kialakított utcafásítás, a Liliom út menti fasorokhoz hasonlóan. Jó ötlet a közterületekre kerülő palánták ingyenes biztosítása, melyek elültetése és gondozása már a lakók feladata lenne. Verseny is meghirdetésre kerülhet az utcák között, ahol a győztes utcaközösség emléktáblával vagy egyedi utcanévtáblával gazdagodhat. Az utcaképre kedvező hatással van az intézmények környezetében kialakított rendezett parkoló. Vizslás barátságos, nyugodt megjelenésének kialakításában nagy szerepe van gondozott parkjainak is. További parkosítás, új közterületek vagy parkok létrehozása tovább emelheti a lakókörnyezet minőségét. Az önkormányzat tervei között szerepel a Kossuth út-Liliom út-Orfolya út között található park egy zöld közösségi színterré való alakítása. A terület lényegében Vizslás központja. Annak rendezése emiatt különösen fontos a községről kialakuló kép szempontjából. Az új zöldterület akár helyi szabadtéri rendezvények befogadására alkalmas módon is ki lehet alakítani. A rendezés során figyelemmel kell lenni a parkolás lehetőségének megoldására is. Vizslás turisztikai vonzerejének növelése érdekében számos fejlesztést tervez, az ezzel kapcsolatban felmerülő parkolási igény megoldására már a terület tervezésekor is érdemes gondolni. A művelődési ház külső és belső felújítása mellett, az épület mellett lévő patakot célszerű lefedni és parkolókat kialakítani. Vizsláson sok a lakatlan ház. Az önkormányzat célja ezeket saját tulajdonba szerezni és felújítani, önkormányzati bérlakásokat kialakítani. Ezekkel a felújított házakkal kell az önkormányzatnak a fiatal értelmiséget a helyben maradásra ösztönöznie.

4.3.3.2. Önfenntartó helyi gazdaság

Vizslás község gazdasági súlya térségi szinten nem számottevő, gazdaságát elsősorban az iparra, mezőgazdaságra és turiztikára alapozza. A település fejlődési lehetőségének a mezőgazdaságra és a helyi vállalkozásokra épülő, az önállóság és önfenntartás irányába elmozduló irányt jelöli meg. Ehhez kapcsolódóan, új ágazatként a turizmus fejlesztése jelenik meg, amellyel részletesen külön fejezetben, a 4.3.3.3. számú általános cél leírásában foglalkozunk.

Gazdasági fejlődést támogató infrastruktúra kialakítása

A sikeres gazdaság megteremtéséhez és fenntartásához elengedhetetlen a megfelelő infrastruktúra hálózat kialakítása. Új vállalkozások vonzásához vagy a helyi vállalkozási kedv erősítéséhez elengedhetetlen a telekstruktúrájában, közlekedési- és közműadottságaiban előnyös gazdasági területek kijelölése. Vizslás jelenleg nem rendelkezik beépült gazdasági területtel, érdemes megfontolni egy gazdasági terület kijelölését, figyelembe véve egy gazdasági terület és a lakóterületek lehetséges konfliktusait, illetve a gazdasági terület településképet befolyásoló hatásait. A településen a területi adottságok miatt nem sok helyszín lehet alkalmas gazdasági terület kijelölésére. Alkalmas például Újlak település részen a vasút és a Zagyva közti terület.

A fejlesztés során az önkormányzat feladata a kijelölt terület beépülésének koordinálása, mivel egy új gazdasági terület jelentősen átalakíthatja a településképet. Vizslás értékei közé tartozik rendezett, barátságos falusi arcú, amelynek megőrzése fontos cél a község számára. A gazdasági terület szabályozásnál körültekintően kell eljárni, hogy Vizslás értékei ne sérülhessenek. A gazdasági terület jól átgondolt elhelyezése, a telekalakítás (telekalakítási terv), az úthálózat és magasabb rendű közúti kapcsolat kialakítása mind hosszútávon támogatják Vizslást. A kis- és középvállalkozásokra épülő ipari park létrehozása kedvező keretet adhat a fejlődésnek. Az ipari parkok működési modellje szerint a park tulajdonjogilag és fizikailag jól körülhatárolható, a gazdasági tevékenységhez szükséges infrastruktúra

rendelkezésre áll, illetve a parknak olyan gazdája van, aki a betelepülő vállalkozásoknak szolgáltatást nyújt (pl. logisztika, marketing, jogi tanácsadás).

Egy településen működő vállalkozások támogatása az iparűzési adó mértékének megválasztásával is lehetséges. A kedvező adózási környezet elősegítheti a vállalkozási kedv növekedését, és pozitív hatással lehet az önkormányzat és a vállalkozók viszonyára is. Vizsláson az iparűzési adó 0% , amely fenntartása elősegíti a gazdasági fejlődést.

Vállalkozások támogatása

Tőkeerős, új vállalkozások betelepülésével, a meglévő vállalkozások fejlesztésével, bővülésével új munkahelyek jöhetnek létre, ez kiváló eszköz a fiatalok helyben maradásának ösztönzésére. Az induló vállalkozásokat ösztönözni kell arra, hogy helyi lakosokat foglalkoztassanak. Ezzel párhuzamosan a vállalkozások számára is kezdő lökést adhat amennyiben helyi és önkormányzati megrendeléseket kapnak. Vizsláson jelenleg jó a kapcsolat az önkormányzat és a vállalkozók között. A kezdő vállalkozások támogatását jelenthetik adókedvezmények, közüzemi- és bérleti kedvezmények is. Új vállalkozások létrehozása és a települési szolgáltatások körének bővítése elengedhetetlen a turizmusfejlesztés szempontjából is.

Napjainkban a munkahely fogalma átalakulóban van. A növekvő munkaerő kereslet a képzettséget igénylő szellemi munkára és a technológia fejlődése együttesen kedveznek a távmunka térnyerésének. Ez a tendencia kedvező a vidéki kis települések számára. Az elvándorlás egyik fő mozgatórugója, hogy a magasan képzett, szellemi munkát végző fiatalok helyben nem találnak álláslehetőséget, ezért nagyobb településekre, megyeszékhelyekre vagy a fővárosba kényszerülnek költözni. A távmunka lehetősége erre a problémára kínál megoldást. A távmunka támogatása a megfelelő munkakörülmények biztosításával lehetséges. Ez jelentheti az infrastruktúra hálózatot (megbízható áramszolgáltatás és internetszolgáltatás), a munkavégzéshez szükséges technológiai eszközök beszerzésének támogatását (laptop, közösen használható nyomtató, fénymásoló biztosítása) és a munkavégzésre alkalmas helyiség (iroda) kialakításának vagy bérelésének támogatását. Létrehozható valamely közösségi térhez vagy a gazdasági területhez kapcsolódó közös irodahelyiség is, amely a távmunkában dolgozók számára biztosíthat kedvező munkakörülményeket, de a kezdő vállalkozások is használhatnák irodaként (inkubátorházként).

Önfenntartó gazdálkodás kialakítása

Napjainkban új gazdasági trendek, irányvonalak megjelenését tapasztalhatjuk. Az eddig megszokott modell, a fogyasztói társadalomra épülő rend mellett alternatív modelleket követő, innovatív ötletek is sikeressé válnak világszerte. Az egyik ilyen ismertebb új gazdasági elv a „sharing economy”, azaz közösségi gazdaság elve. A közösségi gazdaság lényege, hogy a felhasználói az információtechnológia segítségével kapcsolódnak egymáshoz, és az igény felmerülésekor azonnal megosztják egymással kihasználatlan kapacitásaikat, erőforrásaikat. Mindez bizalmi alapon történik, kiemelt jelentőséget tulajdonítva a személyes interakcióknak és a közösségi élménynek, miközben a fenntarthatóság szempontja is figyelmet kap. A legismertebb sharing-economy ötletek elsősorban városi környezetben terjedtek el (Uber, MOL-Bubi, AirBnB), azonban az elv vidéki környezetben is jól alkalmazható.

A közösségi napelemparkok létrehozása 2013 óta lehetséges Magyarországon. A napelemparkot egy csoport a beadott tőkéből hozza létre, és a termelt haszonból arányosan részesednek a tagok. A karbantartást, a hálózathoz csatlakozást központosítva látják el, amely egyszerűbb megoldást kínál a napelemek kis csoportokban történő működtetésénél. Hasonlóan jól működhet akár kis településeken is az online tanításra és tanulásra, tudásmegosztásra épülő alkalmazások használata. Segítségükkel komplex képzéseken vehetünk részt vagy csak egy-egy apróbb képességet sajátíthatunk el, anélkül, hogy el kellene utaznunk vagy költöznünk a tudás megszerzéséhez. A használat előfeltétele sok esetben az aktív angol nyelvtudás, amely elsajátítása és a nyelvtanítás támogatása különösen fontos. A helyi gazdálkodók vagy kistermelők termékeinek helyi értékesítését segítheti egy szociális bolthálózat kialakítása is. A környékbeli termelők behozhatják terményeiket, amelyeket helyi családok vásárolhatnak meg. A logisztika és a kereskedelmi lánc kikerülésével a helyi termékek egy része helyiekhez olcsóbban és frissen jut el. A szociális bolthálózat online alkalmazás támogatása mellett még hatékonyabban üzemelhet.

A helyi termékek helyben történő feldolgozását és felhasználását nagyban elősegítené egy vágóhíd létrehozása a településen. Az Alternatív Gazdaság Lexikon megfogalmazásában „Az önellátó

gazdálkodásnak az a lényege, hogy az alapvető élelmezéshez szükséges javakat helyben állítják elő. Kereskedelmi forgalomban beszerzésként csak a közösségben nem előállítható - kínáltként csak a saját szükségleten felüli rész kerül. Az árutermelő gazdálkodással ellentétben itt a gazdasági kiszolgáltatottságot leginkább felelőssé tehető értékesítési kényszer nem jelentkezik”. A vágóhíd megépítése egy jövedelmező elképzelés. Pétervására és Szécsény tengelyen nincs vágóhíd. Csak az említett két településen a környékben. Vizsláson jelenleg is folyik kistestű haszonállat tartás, mind szervezett formában, mind háztájként. Az állattartás hagyományának felélénkítése elősegítheti a mezőgazdaság több lábon állását. Az állattartás révén számos termék (tojás, tejtermékek, hentesáru) helyben előállíthatóvá válik, amely növeli a település önellátását, csökkenti az ökológiai lábnyomot és új munkahelyeket teremt. A magas minőségű helyi termékek köré kedvező falukép és településmarketing alakítható ki.

Az önfenntartó gazdálkodás részeként támogatható a hagyományos mezőgazdasági kultúrák, a háztáji gazdálkodás felélénkítése is. A háztáji napjainkban is reális bevételforrást jelenthet a családok számára, miközben elősegíti a független gazdálkodást és a több lábon állást. A kiskertes növénytermesztés, gyümölcsstermelés és háztáji állattartás egyrészt szabályozási eszközökkel (pl.: műveléshez kötött lakó funkció elhelyezés), másrészt a gazdák támogatásával, felvásárló piac kialakításával segíthető elő, amelyben az önkormányzat és a helyi vállalkozások jelentős előrelépéseket tehetnek (helyi termékeket árusító szociális bolthálózat, helyi piac, önkormányzati étkeztetés). Az önkormányzat szociális alapon támogathatja a gazdálkodókat saját gazdaságuk kialakításában természetbeni szociális ellátási rendszer kialakításán keresztül. A program részeként akár vetőmag, palánta, fiatal haszonállat (csibe, kismalac, bárány, kisnyúl) vagy esetleg tenyésznövendék is adható.

A természetbeni szociális ellátási rendszer sikerének kulcsa, a megfelelő kertészeti és agrár alapismeretek elsajátítása, amely egyrészt elméleti, másrészt intenzív gyakorlati oktatást kíván. Az oktatásba bevonhatóak az idősebb generáció gazdái is, de a felnőtt lakosok képzése önkormányzati tankert, tangazdaság létrehozásával elősegíthető. Kisebb tankert az óvodával együttműködésben is kialakítható, hogy a szemléletformálás és az ismeretek megszerzése már fiatal korban elkezdődhessen. Emellett a különböző civil szerveződések - kertbarát kör – is nagyban hozzájárulhatnak a folyamat sikeréhez.

4.3.3.3. Egyedi turisztikai vonzerő

Vizslás meglévő értékeire építve, és szolgáltatási körének kibővítésével a község turisztikai lehetőségeinek kihasználását tűzte ki céljául. A fejlesztést szomszédos településekkel történő együttműködésre alapozva, de önálló látnivalók és szolgáltatás kínálat biztosítása mellett képzelel a település.

Turizmus infrastrukturális háttérének megteremtése

Ahhoz, hogy egy település jól ki tudja használni turisztikai lehetőségeit, hogy fizetőképes látogatók sokasága érkezzen a községbe, megfelelő infrastruktúra hálózat kialakítására van szükség. Biztosítani kell a közlekedési kapcsolatokat, a szállás és étkezés lehetőségét, különböző szolgáltatásokat és a szabadidő kellemes eltöltését. Kisebb településeken, mint Vizslás, ezeknek a feltételeknek nem szükséges egy nagyobb vállalkozáshoz (pl. hotel, ahol minden megtalálható) kötődni, hanem sok kisebb vállalkozás közösen biztosíthatja őket. A szolgáltatásokat és a szabadidő eltöltéséhez kapcsolódó programokat akár a szomszédos településekkel közösen is lehet fejleszteni. A közös fejlesztés előnye, hogy a települések között nem verseny, hanem együttműködés alakulhat ki, így egymást erősíthetik programkínálatukkal. Érdemes közös turisztikai koncepciót készíteni, amely alapján a fejlesztések szervezett módon, rendszerbe foglalva történhetnek.

A települési közlekedéshálózat fejlesztése során elődleges cél a települési- és térségi kerékpárút kiépítése. A kerékpárút a települések közötti szakaszokon nemcsak az út mellett haladhat, hanem kiépíthető értékes természeti területek közelében, például a Zagyva-patak mentén. A táj dimbes- dombos adottsága kifejezetten előnyös kerékpáros turizmus létrehozására. A kevésbé nehéz, ám azért kihívást nyújtó terep előnyös lehet a kisgyerekes családok és az idősebb korosztály számára is.

Vizslás természeti értékekben igen gazdag település. E területek természetvédelmi jelentősége az ökológiai értékes élőhelyekben, az itt élő védett állat- és növényfajokban rejlik. Ezen értékek védelmét maximálisan szem előtt kell tartani, a természeti területek területhasználatát úgy kell alakítani, hogy az értékek ne károsodjanak, s a természeti területek terhelése is minimális legyen. A vízfolyások partéleig történő művelést vissza kell húzni, hogy a mezőgazdasági művelés során használt növényvédő szerek és műtrágyák ne mosódhassanak be a felszíni vizekbe. A homogén szántóföldi táblákat mezővédő erdősávokkal, fasorokkal érdemes tagolni. Turisztikai fejlesztés csak a természeti értékek károsítása nélkül, azok védelmének előtérbe helyezésével valósulhat meg. A turizmus fejlesztése során elsősorban olyan formák részesítendőek előnyben, amelyek a természetet nem vagy csak igen kis mértékben károsítják. Ilyen például az ökoturizmus, a kerékpáros turizmus és a természetjárás, valamint nem intenzív használat esetén a lovasturizmus is. A természeti értékek védelme azok bemutatásával, megismertetésével kezdődik. Érdemes kerékpár utat és túra útvonalat úgy kijelölni, hogy azok a természeti értékek mentén haladjanak.

Jelenleg Vizslást nem érinti túra útvonal. Ezen változtatni szükséges, turistaszállások, pihenők, kerékpáros pihenők és menedékhelyek alakíthatók ki, az utak mentén információs táblák elhelyezése segítheti a tájékozódást. Az útvonalak és a szolgáltató pontok, állomások kijelölése során a településeknek együttműködve kell a hálózatot kialakítaniuk.

Vizslás kedvező elhelyezkedésének köszönhetően akár egynapos kirándulások helyszíne is lehet a Budapestről vagy messzebből érkező látogatók számára. Ehhez azonban meg kell teremteni az egész napos tartózkodáshoz szükséges infrastruktúrát. Cégek, baráti társaságok gyakran szerveznek egynapos eseményeket, csapatépítőt, ahol a kisebb-nagyobb szabadtéri programok (pl. íjászkodás, ügyességi versenyek) mellett nem maradhat el a finom ebéd sem (pl. közös sütögetéstől akár a szervezett ökörsütésig). A programok közös jellemzője, hogy viszonylag nagy szabadterületet igényel, amely autóval jól megközelíthető és a lakott területektől kissé távolabb esik, hogy a helyiek nyugalma zavartalan maradjon. Vizsláson ez a József Attila út végéből nyíló 0,5 ha-s terület lehet alkalmas egy tisztás kialakítására, ahol hasonló rendezvények megtarthatóak lennének. Érdemes a területen vízvételi lehetőséget, áramszolgáltatást és mosdókat kiépíteni, illetve a tisztáson tűzrakó helyet, pihenőket kialakítani. A rendezvényekhez a vendéglátást akár a helyi vállalkozások is biztosíthatják, de jó ötlet lehet a helyi élelmiszerek, zöldségek, gyümölcsök, hentesáru előkészítése és szolgáltatása is. A tisztás kapcsolódhat más infrastrukturális elemekhez, például túraútvonalhoz, kerékpáros úthoz, tanösvényhez is. A nagyobb összefüggő zöldfelület megőrzése mellett természetközeli funkciók is kialakíthatóak. Ilyen lehet akár egy menedékház vagy turistaház vagy egy-két osztály befogadására alkalmas gyermektábor is. Vizsláson jelenleg nem sok szálláshely működik, étterem pedig egyáltalán nem. A turizmus elengedhetetlen feltétele a szálláshelyek kialakítása/bővítése a településen. Vizslás számára jó lehetőség régi lakóépületeinek felújítása és szálláshellyé való alakítása. Szálláshely mellett biztosítani szükséges az étkezés lehetőségét is. Nem szükséges azonban állandó étterem fenntartása, a helyben megtermelt élelmiszerekre alapozva a lakáséttermekhez hasonló vendéglátás is létrehozható. A lakáséttermek esetében az amatőr szakács otthonában látja vendégül az embereket, így nagy hangsúlyt kap az esemény helyi és személyes jellege. A lakásétterem előnye, hogy sokkal rugalmasabban tud alkalmazkodni a változó kereslethez, mint egy állandó étterem, amely a turizmus kezdeti, fellendülő időszakában nem feltétlenül tud gazdaságosan működni. Fontos azonban, hogy az otthoni vendéglátás esetében is meg kell felelni higiéniai és minőségi elvárásoknak, illetve azt a jogszabályoknak megfelelően kell üzemeltetni.

Kulturális értékek bővítése és helyi hagyományok megőrzése

Vizslás szerencsés helyzetben van, mivel helyi védett értékekben bővelkedik és településképe barátságos, rendezett. Kiemelt figyelmet kell szentelni a megmaradt értékek megóvására, a településkép védelmére, a településképet zavaró, idegen beépítések megakadályozására, amelynek egyik eszköze lehet a védelmi szabályok megalkotása. Támogatni kell a palóc népi építészet megmaradt házainak felújítását. A felújítás során előtérbe kell helyezni a hagyományos építési anyagokat és technikákat. A tulajdonosok számára nagy segítséget jelenthet akár a környező településekkel közösen megalkotott felújítási- és karbantartási útmutató létrehozása, illetve képzések és előadások szervezése a népi építészet témakörében.

A palóc népi építészet hagyományain túl, a népszokások felélesztése is bővítheti a helyi kulturális értékek körét. Ennek kiindulópontja lehet az önkormányzat által tervezett faluház a Dózsa György út elején. A faluházban bemutatásra kerülhetnek a hagyományos népi berendezési tárgyak, eszközök, öltözetek.

Érdemes az épületet nem csak múzeumként kialakítani, hanem olyan közösségi teret is létrehozni, amely kisebb foglalkozásoknak és civil szervezeteknek is otthont adhat.

Falusi turizmus kialakítása

A falusi turizmus a turizmus egy olyan formája, amikor a szabadidő eltöltése falusi környezetben történik elsősorban a tájegység életének és kultúrájának megismerése céljából. A kikapcsolódás lehet rekreációs vagy egészségügyi rehabilitációs célú is. Falusi turizmus bárhol kialakítható, ahol a falusi élet hagyományai napjainkban is megvannak vagy felelveníthetők. Ilyen a falusi lakóépület, az udvar, a hagyományos településkép és utcaszerkezet, a hagyományos gazdálkodó életmód, a mezőgazdasági művelés és állattartás. A városi ember számára a falu a természettel történő harmonikus együttélés jelképe. Ennek megfelelően a falusi turizmus kialakítása során törekedni kell a természeti értékek megőrzésére, a hagyományos tájjellegű gazdálkodási módok előtérbe helyezésére, a helyi termékek előállítására.

Számos magyarországi településen jellemző, hogy a népesség öregedésével és a népességfogyással a régi lakóépületek megüresednek, majd állapotuk fokozatosan romlásnak indul. Ezek az épületek később erősen rombolják a településképet. Javasolható a megüresedett épületek funkcióváltó átalakítása, közösségi hellyé vagy szálláshely szolgáltató létesítménnyé történő átalakítása. Ez a megoldás elsősorban az építészeti értékes vagy különösen kedvező elhelyezkedésű ingatlanok esetében jöhet szóba. Vizslás szerencsés helyzetben van, mivel a településen napjainkban is számos hagyományos palóc falusi ház áll, különösen sok található a Petőfi úton és a Dózsa György úton. Ezeknek az épületeknek falusi szálláshellyé alakítása jól beleillik a falusi turizmus koncepciójába. A vendégek megismerhetik a falusi lakóépület működését, a házak elrendezését, a kert és az épület kapcsolatát. A felújítások során többféle út is követhető, a teljesen autentikus, múzeumszerű belső kialakítástól, a kortárs, azaz a régi és az új keveredését előtérbe helyező megoldásokig. Minden esetben fontos azonban a minőségi felújításokra való törekvés és a szakemberek bevonása.

Az állattartás és a háztáji gazdálkodás felélénkítése jó lehetőséget biztosít arra is, hogy a falusi gazdálkodást természetes módon, a gyakorlatban mutassuk be az érdeklődőknek, kisgyermekes családoknak. A programot a tangazdasággal közösen, de a helyieket bevonva érdemes szervezni. A kisgyerekek interaktív, gyakorlati foglalkozásokon keresztül ismerhetik meg a háziállatokat és haszonállatokat, az állattartással járó feladatokat és felelősséget. Az állatsimogatáson túl érdekes program lehet az állatok gondozásával összefüggő teendőkben való részvétel (etetés, fejés, birkanyírás, stb.). Az állattartáson kívül, a falusi élet bármely más területe is érdeklődésre tarthat számot a városi családok körében. Jó ötlet lehet akár valamilyen helyi ételkülönlegesség, akár sütemény közös elkészítése is.

A mezőgazdasági munkához hagyományosan számos népszokás és népi ünnep kapcsolódott. Ezek köré akár napjainkban is lehet fesztiválokat, gasztornómiai rendezvényeket szervezni. A rendezvényeken előkerülhetnek a hagyományos mezőgazdasági eszközök, azok használatával hagyományőrző versenyeket lehet tartani (pl. arató ünnep, lekvárfőzés, pálinka ünnep stb.). A hagyományőrző fesztiválok nem csak a helyi közösség számára bírnak jelentőséggel, nem csak a hagyományos művelés fortélyainak megőrzéséről szólnak, hanem turisztikai vonzerővel is rendelkeznek. (Napjainkban különösen vonzóak a gasztronómiával egybekötött, helyi ételkülönlegességeket kínáló rendezvények.)